

φέτο τῆς τὸν ἐσκότῳσαν οἱ σκύλ' οἱ συν-
τροφοὶ του». Καὶ ἀφ' οὗ ἡ φλογέρα, στένου-
σα καὶ ὀλολύζουσα βιαιότερον ἢ πρὶν,
ἐτελείωσε καὶ τῆς ἐλαφίνης τὸ τραγοῦδι,
ὁ ραψῳδός, χωρὶς σχεδὸν νὰ διακοπῇ,
χωρὶς σχεδὸν ν' ἀναπνεύσῃ, κατὰ τὸν
ἴδιον τρόπον, ἀπαράλλακτα, ἀρχίζει ἄλλο
πάλιν, νέον. Βραδὺ ἐπίσης καὶ αὐτό, καὶ
παρατεταμένον, καὶ ροχθοῦν, καὶ ἀργοκί-
νῃτον, ἀλλ' οὐτινος τραχύτερος εἶνε ὁ
ρυθμός, καὶ ἐντελὴς διάφοροι οἱ στίχοι.
Ἄξεστον ἔτι μᾶλλον, καὶ ἀνώμαλον, καὶ
ἀκανόνιστον, καὶ σκοτεινόν, ἄρχεται δι'
ἐπικλήσεως πρὸς ἄγριον κόρακα, κραυγά-
ζοντα ἐν τῇ ἐρημίᾳ, τί ἔχει τάχα καὶ φωνά-
ζει, τί τοῦ λείπει, τί ἐπιθυμεῖ, μήπως δι-
ψᾷ αἵματα καὶ πεινᾷ κουφάρια; Καὶ τὸ
δυσοίωνον ὄργανον ἀποκρίνεται εὐθύς, ὅτι
σκοδύζει, φωνάζει καὶ διψᾷ ν' ἀνοίξῃ ἕνα
σεφέρι, διὰ νὰ φᾶν σώματα μπένδων καὶ
νὰ πιῇ αἵματα πασσάδων, καὶ νὰ φᾶν τῆς
χήρας τὸν ὕγιό, π' ἄλλον ὕγιό δὲν ἔχει.
Τὸ ἥσμο εἶνε ἀπότομον, σχεδὸν φρικῶδες,
πολέμου ἥσμα, αὐτόχρομα αἱματηρόν,
χρωματισμένον βαθέως, ὡς ἐν λύθρου πορ-
φύρα, καὶ ἀναδίδον ὡς ροῖζον πτερύγων
καὶ ὡς ὀδόντων τροχισμόν. Ἀγρίως μεγα-
λοπρεπὲς καὶ ἐπιβάλλον, ἀνελίσσει τὰς
στροφὰς αὐτοῦ, τῆς ἐκδικήσεως καὶ τοῦ
μίσους τὸ ζοφερόν γέννημα, τὸν πεδίον
τῆς σφαγῆς τὸ ἐρυθρόν ἄνθος. Ἄσει σφυ-
ρηλατούμενος χαλκὸς παρέρχονται αἱ
φράσεις του βαραῖται, καὶ ἐναργεῖς οἱ τόνοι
του διαδέχονται ἀλλήλους, ὥσει βαλλόμε-
νοι ἐν λύσση. Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἀοιδοῦ ἀ-
κούεται ὡς τραχύτερα τώρα καὶ αὐτῇ, καὶ
τῆς φλογέρας του τὸ σύριγμ' αὐτὸ τοῦτο
γοερὸν ηῤῃ, ἱταμόν καὶ ἀγωνιώδες ἀπο-
λύεται, ὥσάν ν' ἀντιλαλῇ τοῦ μαύρου
πτηνοῦ τὸν ἀπαίδιον κρωγμόν...

✱

Αἰθνηδίως, δύο στρατιῶται, διαβαίνον-
τες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἀνεκόπησαν ὁρμη-
τικῶς, ἐστάθηνσαν, κ' ἔρριψαν μίαν πεν-
τάραν εἰς τὸν σκοῦφον του. Εἰς τοὺτους
προσετέθη μετ' ὀλίγον κ' ἕτερος, καὶ οὗ-
τος ἐκ τῶν συναδέλφων των, μόνος του
καταβαίνων, κ' ἔρριψε καὶ αὐτὸς τὴν πεν-
ταροῦλαν του. Κατόπιν, ἕνα μπακαλό-
πουλον, ἐρχόμενον ἐκ τῆς πλατείας τοῦ
Συντάγματος, ἐν ἐργασίᾳ ἀμφιέσει, ἐ-
πλησίωσε κ' αὐτό, καὶ συνηνώθη εἰς τὸν
μικρὸν ὄμιλον, μειδῶν ἡλιθιώτατα. Καὶ
κατ' ὀλίγον, περὶ τὸν πυρῆνα τοῦτον,
ἤρχισε βαθυμδὸν νὰ σχηματίζεται, ὁ συ-
νήθης τῶν τοιούτων θεαμάτων κύκλος.
Τινὰ τῶν παιδαρίων, ἐγκαταλείψαντα
τοὺς στραγαλοπώλας των, προσῆλθον. Χον-
δρός τις οἰκοκύρης, κρατῶν ἀπὸ τῆς χει-
ρὸς πλαγγονοειδὲς νήπιον, ἐστάθη καὶ
αὐτός, διερωτῶν τί τρέχει. Ἐπειτα τρεῖς
κομψοενδεδυμένοι νεανίσκοι, λιμοκοντό-
ροι βέβαια, προσέθηκαν τὰς κεφαλὰς των
εἰς τὴν σύναξιν, ὠθοῦντες. Καὶ ὅλοι ἱ-
στάνται περὶ τὸν γέροντα, κινούμεν'
ὑπὸ τῆς αὐτῆς μωρᾶς περιεργείας, θέ-
λοντες ὅλοι νὰ ἴδωσιν, κυττάζοντες αὐ-
τὸν ὡς ζῶν τι παράδοξον, θεώμε-
νοι, ἀκούοντες, μ' εἰρωνικὸν χαμόγελον
οἱ πλεῖστοι εἰς τὰ χεῖλη. Ἀλλ' ὁ ραψῳδός,
χωρὶς νὰ ὑψώσῃ πρὸς αὐτοὺς τὸ βλέμμα,
τὸ ὄμμα προσπασάλευμένον διαρκῶς εἰς

τῆς φλογέρας του τὴν ἄκραν, ἐξακολουθεῖ
νὰ παίζει τὸν σκοπὸν του καὶ νὰ τραγου-
δῇ, ὥσάν νὰ ἐπαιζε καὶ νὰ ἐτραγουδοῦσε
πάντοτε δι' ἑαυτόν. Μὲ τὴν ἡσυχίαν του,
ἐπέρανε καὶ τοῦ σαρκοδόρου ὄργεος τὸ
ἥσμα, προμικροῦ, καὶ τότε μόνον ἐπαφί-
νει τὴν φλογέραν εἰς τὸ πλάγι του, ὥραν
τινὰ, ἀναπαύομενος, καὶ ἴσταται σιωπη-
λός, οἶονεῖ εἰς σκέψεις βυθισμένος καὶ
στοχασμούς ἀνακυκλῶν. Ἀλλὰ, μετ' ὀλί-
γον, τὴν ἀναλαμβάνει αὐθις, καί, ὡς ἐν
εἶδει ἀνακουφίσεως, παίζει γοργὸν πλέον
τόρα τραγοῦδι, ζωηρόν, εἴτηχον, τραγοῦ-
δι τοῦ χοροῦ. Ταχεῖς, εὐκίνητοι, φαι-
δροί, σκορπίζονται ἤδη οἱ τόνοι τοῦ ὄρ-
γάνου, ὡς διαχύνοντες τὴν χαρὰν καὶ ἀν-
τιλαλοῦντες εὐθυμίαν. Τὸ γηθόδυνον ὁ-
μως ἥσμα περατοῦτ' ὠκύτατα, σχεδὸν ἀ-
μέσως, καὶ ὁ ἀοιδὸς ἐπανέρχεται πάλιν
εἰς τὰ πρῶτα του, καὶ λέγει ἄλλο, καὶ
ἄλλο ἐκ νέου μετὰ τοῦτο, κλέψτικα καὶ
αὐτά, ἀληθινὰ κλέψτικα, τῆς ἰδίας μεγά-
λης ἐποποιίας ἀποσπάσματα, ἐπίσης με-
λαγχολικά, καὶ βαθέα, καὶ ἀρήϊα, καὶ πε-
ριπαθῆ, τῶν πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως και-
ρῶν, ἡρωϊσμοῦ ὕμνους καὶ ἀνδρείας ὠ-
δὰς. Προδήλως, ὁ γέρον ἀισθάνεται ἰδιά-
ζουσιν εὐχαρίστησιν εἰς ταῦτα, μὲ ἐξαι-
ρετικὴν τὰ λέγει ἡδονήν, ἀρέσκειται νὰ
ἐνδιατρίβῃ εἰς τοὺς στίχους των καὶ τοὺς
ρυθμούς, καὶ ὑπεγίγεται τὸ στήθος δια-
μέσου τοῦ ὑποκαμίσου του ταχύτερον,
καὶ ἐξοιδαίνονται ὀρμητικώτερον αἱ γνά-
θοι του, καὶ ἐξογκοῦται ἰσχυρότερον ὁ
τράχηλός του. Μὲ τὴν καρδίαν του, ἀλη-
θως μὲ τὴν καρδίαν του τὰ διαλαλεῖ, ἥτις
θα πάλλῃ βέβαια νεάζουσα ἀκόμη ὑποθέ-
τει εἰς τὰ γηραλέα στέρνα του. Καὶ βαθ-
μυδόν, ἐφόσον προχωρεῖ, λησμονεῖται φαί-
νεται καὶ περισσότερον, κ' ἐντείνει ὁδὸν
τῷ εἶν' εὐκόλῳ τοῦ ἥσματος τὸν ἥχον,
καὶ ὁδὸν οἶον τε ὀξύνει τῆς φλογέρας τὸν
ὀλολύγμον. Συχνότερον βάλλει νῦν τὰς
ἀντὶ προλόγου ἱαχὰς, καὶ συχνότερον
ἐκπέμπει τοὺς στόνους δι' ὧν ποικίλλει
τὸ ἥσμα του, καὶ συχνότερον ἀναδίδει τοὺς
γογγυσμούς δι' ὧν καταλήγει. Μετεκινή-
θη πρὸ ὀλίγου ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ μι-
κρόν, κ' ἐξήλπωσε τὸν ἕνα τῶν ποδῶν,
κ' ἡ στάσις του ἔγνε μᾶλλον ἐλευθέρα, κ'
αἱ κινήσεις ἀνετώτεραι. Καὶ ἡ διαδοχὴ
τῶν τραγουδιῶν του, περιέργως, θαρρεῖς
ὅτι τὸν ἐμψυχώνει. Καταφανῶς, τὸ κλέ-
ψτικὸν ἄσματόλογιον εἶνε κυρίως τὸ στοι-
χεῖον τῶν, καὶ τὸ γνωρίζει ἐν τελειότητι,
καὶ ὅσον λέγει τόσον ἐνθυμεῖται κ' ἄλλα
καὶ ἀρχίζει νέα. Θὰ ἔλεγε σχεδόν, ὅτι
δὲν τραγουδεῖ ἐξ ἀναμνήσεως, ἀλλ' ἐμ-
πνεόμενος ἐκείνην τὴν στιγμήν, ὁ ἴδιος
ἐπινοῶν καὶ στίχους καὶ ρυθμούς, αὐτο-
σχεδιάζων ἐξ ὑπογνίου, κατὰ βούλησιν.
Συνήθως, ἀπὸ τῆς φλογέρας του, παίζει
τὴν σινηρὰν ἰδίως, πρὸς τὴν ὁποίαν φαί-
νεται ὥσάν νὰ τρέφῃ χωριστὴν προτίμη-
σιν. Καὶ τοῦ παλαιοῦ ὄπλου ἡ κἀννη, ὡς
ἐκονσίως παρέχει ἑαυτὴν, γηράσασα καὶ
αὐτὴ καὶ ἀχρηστος πλέον διὰ νὰ σκορπί-
ζῃ τὸν θάνατον, πόσον, ὦ πόσον προ-
σῆκον ὄργανον εἰς τὴν ἐξύμνησιν ἐκεί-
ναν, οἵτινες τὴν ἐχειρίσθησαν ἴσως διὰ
νὰ τὸν σκορπίσουν μὲ αὐτήν! Κἀποτε ὁ-
μως, ὡς διὰ ν' ἀλλάξῃ καὶ ὀλίγον, ἢ νὰ

τὴν ἀφήσῃ νὰ ξεκουρασθῇ, τὴν ἀποθέτ'
εἰς τὸ πλευρόν, καὶ δοκιμάζει καὶ τὴν ἄλ-
λην, ἥτις μᾶλλον ὀξεῖαν καὶ λεπτὴν ἔ-
χει φωνήν. Ἐνίστε, κουράζεται κ' ὁ ἱ-
διος, καὶ σταματᾷ ἐπὶ μικρόν, παίρνει ἀ-
νασασμόν, καὶ καθαρίζει μὲ τοῦ μανικίου
του τὴν ἄκραν ἐκείνης ἣν συνέδη νὰ
κρατῇ τὰ χεῖλη. Ἐπειτα δέ, ὡς ἀνακτῶν
ισχύν, τὴν ἐνθέτει μέσα εἰς τὰ δάκτυλά
του, καὶ ἐξαναρχίζει νὰ ψυσᾷ. Καὶ ἐνῶ
το κέρας τοῦ ἱπποσιδηροδόμου ἀντηχεῖ
ἐκάστοτε, κ' ἐνῶ ἡ μουσικὴ τῆς πλατείας
παιανίζει πάντοτε, κ' ἐνῶ κραυγάζουν τὰ
παγώνια διηνεκῶς, οἱ τόνοι τῆς φλογέρας
ἀναπέμπονται, ὀξεῖς, καὶ παρατεταμέ-
νοι, καὶ λεπτοί, συριστικοί, βραδεῖς, παλ-
λούμενοι, ἀήθεις, καὶ σκορπίζονται γύρω,
καὶ κυλίσονται πρὸς τὴν ὁδόν...

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

Μιχαὴλ Μητσάκης

ΜΙΑ ΑΧΤΙΔΑ

Τώρα ποῦ τὴ γῆ ἐπλημμύρισαν νερά
Καὶ γύρω μας ἀδιάκοπα βρονταῖ
Τώρα ποῦ ὁ κεραυνὸς κάνει φτερά
Κ' ἀπ' τ' οὐρανοῦ τὰ πλάτια ροδολαεῖ

Μὴ σὲ φοβίσῃ ἡ τόση ταραχὴ
Ποῦ δένει τὰ στοιχεῖα, μελαχρινὴ μου,
Μὰ ἔχε θάρρος μέσα εἰς τὴν ψυχὴν,
Ἐλπίδα τῆς ζωῆς παντοτεινὴ μου...!

Στὴν τόση σκοτεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
Τὸ ὀλόμαυρό σου σὰν βυθίσης μάτι,
Θὰ βρῇς μὴ ἀχτίδα κόσμου φωτεινοῦ,
Κρυφὸ τοῦ παραδείσου μονοπάτι.

Ὅμοια ἡ ζωὴ μας φεύγει σκοτεινὴ
Καὶ γύρω μας βροντὰ ἢ ἀπελπισία,
Μὰ εἰς τῆς καρδίας τὰ βάθη «φωτεινὴ
Μὴ ἀχτίδα πάντα βλέπει ἢ φαντασία».

(Ζάκυνθος)

Δ. Ι. Μάργαρης

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΧΡΗΣΕΙ ΛΕΞΙΚΟΥ

Ἄγγελος: Ἡ σύζυγος τοῦ πλῆσιον.

Ἐγὼ: τὸ πᾶν! Ὅσφ πρόσωπόν τι εἶνε
ἀσήμενον, τόσφ ὁ ἐγωῖσμός του εἶνε με-
γαλείτερος.

Ἡ σῆριον: Ἀγαθὸν εἰς οὐδένα μὴ ἀνῆ-
κον, τὸ ὁποῖον ὁμως διαθέτει ἕκαστος ὡς
βοῦλεται.

Πεπρωμένον, Τύχη, Πρόνοια: αἱ τρεῖς
τοῦ ἀγνώστου θεοῦ ἐκφάνσεις.

Ἐκαστον δευτερόλεπτον, μία γέννησις
καὶ εἰς θάνατος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἐ-
καστον δευτερόλεπτον ποῦ μὲν πένθος,
ποῦ δὲ ἐορτὴν γεννᾷ, ποῦ σάβανα καὶ
ποῦ σπάργανα, ποῦ ἄσματα καὶ ποῦ μοι-
ρολόγια.

Πλήρη ἐπιείκεια ἔχομεν μόνον πρὸς
ἐκείνον, ὃν ἀγαπῶμεν τόσον, ὅσον αὐτὸς
ἑαυτὸν ἀγαπᾷ: τότε δὲ βλέπομεν τὸν ἐ-
γωῖσμόν του, διότι τὸν συμμεριζόμεθα.